Kazernementaliteit en geoefendheid

* * * Reeds enkele malen eerder werd in deze redactionele kolommen de aandacht gevestigd op, en begrip gevraagd voor, de problemen waarop de redactie van een maandblad als het onze wel moet stuiten wanneer zij het noodzakelijk oordeelt of gewenst acht, te reageren op bepaalde ontwikkelingen die door andere publiciteitsmedia in grote opmaak onder de aandacht van het publiek worden gebracht en die zij voor haar eigen lezerskring gaarne zou willen becommentariëren. Immers, aangezien de kopij voor de Militaire Spectator als regel één maand voor de verschijningsdatum ter drukkerij moet zijn verwerkt, is het ten enenmale onmogelijk in te haken op de actualiteit en bijvoorbeeld kritiek te leveren op zekere ophef makende uitspraken waarbij de krijgsmacht in het geding is. Dat neemt evenwel niet weg dat een nabeschouwing toch wel degelijk zin kan hebben, in het bijzonder wanneer daarin dan de terzake geldende normen nog eens duidelijk in het licht worden gesteld: in een dergelijk geval zal de ná de vorige maaltijd uitgereikte mosterd voor de lezers toch zeer wel bruikbaar kunnen zijn om daarmee te kruiden wat er in de toekomst nog zal worden voorgeschoteld.

Een situatie als hierboven bedoeld deed zich ook voor medio augustus van dit jaar, toen de pers melding maakte van een uitspraak van de geallieerde opperbevelhebber Europa — SACEUR — generaal Alexander M. Haig jr., die zijn bezorgdheid verwoordde over wat hij betitelde als „de kazernementaliteit van de landstrijdkrachten van de NAVO", gesteld tegenover de potentie tot het onverwijld opvangen en afslaan van iedere denkbare vijandelijke actie waarvan naar zijn mening werd blijk gegeven door de zee- en luchtstrijdkrachten van het bondgenootschap. Zoals op grond van de ervaringen in overeenkomstige gevallen mocht worden verwacht, vormde deze uitspraak voor een groot deel van de publiciteitsmedia een gerede aanleiding om zonder veel omslag de staf te breken over hetgeen de NAVO in voorkomend geval te land zou kunnen presteren. En eens te meer kregen de landstrijdkrachten het etiket „waardeloos" opgeplakt. Het laat zich denken dat deze diskwalificatie allesbehalve in de smaak viel van de velen die zich doorlopend inspannen voor het op peil brengen en houden van de kwaliteit van de landmachtbijdrage aan het bondgenootschap. Het behoeft uiteraard geen betoog dat het geenszins in SACEURS bedoeling heeft gelegen een stok te verschaffen aan hen wier hoogste streven het nu eenmaal is de hond bij voortduring te slaan en daarom steeds weer af te dingen op alles wat het militaire apparaat ten goede zou kunnen komen. Voor degenen die mochten twijfelen aan de strekking van generaal Haigs — later uit het verband gelichte — uitspraak is het wellicht nuttig in de herinnering terug te roepen wat hij eerder had gezegd over hoe het Westen zich zou moeten opstellen tegenover de bedreiging die het onder het oog diende te zien:

> Wat in de naoorlogse jaren een monolitische macht werd genoemd heeft thans plaats gemaakt voor een multipolair fenomeen. De macht van het marxisme is thans verdeeld over drie centra: Moskou, Peking en de groep van revolutionaire ontwikkelingslanden die de eerder genoemde twee in hun greep proberen te krijgen. En wat het allerbelangrijkste is, het is duidelijk gebleken dat in vele essentiële strategische kwesties de vijandigheid tussen Moskou en Peking groter is dan die tussen een van die beide en de westerse wereld. *Voor het Westen betekent dit dat het de voordelen van deze veelvoudigheid alleen kan plukken voor zover het Westen in elk van die marxistische machtscentra wordt gezien als solide, solidair, en opgewassen tegen de dynamiek van de machtsstrijd in de wereld.*

In het licht van dit citaat moet het duidelijk zijn dat de opperbevelhebber van de geallieerde strijdkrachten in Europa niet erop uit is een veroordeling uit te spreken over dat deel van zijn beschikbaar gestelde potentieel dat „met beide benen op het Europese continent" staat, maar dat het hem vooral begonnen is om de *instelling* die hij onder die landstrijdkrachten aantreft. De „kazernemen-

taliteit" is dan te beschouwen als de neiging alle zaken aan te pakken en te behandelen als maakten zij deel uit van een permanente vredestoestand, zonder zich ook maar in het minste erom te bekommeren of er wel voldoende waarborgen voorhanden zijn voor de ongestoorde continuering van zo'n ideale situatie. Daarmee wil beslist niet gezegd zijn dat het alleen de landmacht zou zijn die aan een dergelijk *utopisme* laboreert: voor wat onze nationale verhoudingen betreft had SACEUR waarschijnlijk méér reden gehad voor een dergelijk verwijt aan de politieke leiding!

Neen, waarom het generaal Haig gaat, is de *werkelijke*, en níét de *schijnparaatheid*. Dat wil zeggen, de beschikbaarheid van volledig voor hun taken berekende „assigned forces", met daarachter een op zeer korte termijn eveneens inzetbaar potentieel van snel mobilisabele „earmarked for assignment"-eenheden. Om aan die gerechtvaardigde eisen van de opperbevelhebber te kunnen voldoen moet niet alleen de materieelpositie van de NAVO-contingenten perfect in orde zijn, maar moet ook de personeelsfactor aan de hoogste normen beantwoorden. Zoals bekend schort het ten onzent zowel aan het ene als aan het andere.
In het bijzonder doelde SACEUR op de landstrijdkrachten, omdat de marine en de luchtmacht in feite een *hogere graad van geoefendheid* bezitten. Dat spreekt haast vanzelf, omdat die beide krijgsmachtdelen immers bij íédere oefening metterdaad optreden „in het echte gevechtsterrein waar zij ook in oorlogstijd hun taken zullen moeten verrichten". De landmacht daarentegen moet zich „behelpen" met het oefenen in terreinen die daarvoor door de gemeenschap zijn afgestaan — waarbij een ieder weet hoeveel verzet daartegen dan vaak nog pleegt te worden aangetekend — en kan er bovendien vrijwel zeker van zijn dat een eventuele agressor zéker niet zijn nadering zal plannen via alle woeste gronden die uitentreuren zijn kaalgereden en -gelopen door vele opeenvolgende generaties van landmachtmilitairen.
Het ligt dan ook in de rede dat SACEUR het liefst zou zien dat zijn grondstrijdkrachten óók meer de kans zouden krijgen zich maximaal op hun oorlogstaken voor te bereiden in precies díé terreinen waar naar verwachting de NAVO-verdediging in voorkomend geval zal moeten worden gevoerd. Die terreinen liggen bepaald níét binnen de omheining van het kazernecomplex en evenmin binnen de nauwkeurig vastgelegde grenzen van de militaire oefenterreinen. Klaarblijkelijk hoopt SACEUR op een verruiming van de oefenfaciliteiten in die zin, dat het kader zowel als de troep een aanzienlijk grotere vaardigheid kunnen ontwikkelen voor het oplossen van de veelsoortigste problemen die níét dezelfde zijn als wat zij als standaardsituaties hebben meegekregen van het eigen oefenterrein.

Onnodig te zeggen dat datzelfde verlangen evenzeer leeft in vrijwel alle geledingen van de landstrijdkrachten zelf: de gewraakte „kazernementaliteit" zou men stellig maar het liefste volledig afschaffen; een aanmerkelijke verruiming van de oefenmogelijkheden is al sinds lang een innige, vrome wens. En „in afwachting van betere tijden" zal niemand kunnen zeggen dat niet het uiterste wordt beproefd om te garanderen dat uit de schaarse oefenmogelijkheden toch een maximaal rendement wordt getrokken. Maar het is nu eenmaal een wrange waarheid, dat de *bezuinigingen* die men met stereotiepe regelmaat aan de defensieorganisatie pleegt op te leggen, gewoonlijk uitmonden in een *drastische vermindering van de benzine- en munitietoewijzingen*. Dat zulks rechtstreeks ten koste van de oefenmogelijkheden gaat is een ervaring die in de landmacht sinds onheuglijke tijden door het kader wordt gedeeld. Het zal geen verwondering baren als voor het huidige moet worden geconstateerd dat alom wordt gevreesd dat een grote uitbreiding van de bedoelde ervaring in de naaste toekomst weer voor het opscheppen zal liggen.
Kortom, de door SACEUR gebezigde term „kazernementaliteit" mag niet zonder meer worden opgevat als een veroordeling van hetgeen de landstrijdkrachten dóén; men mag er zeer zeker uit beluisteren een veroordeling van wat die landstrijdkrachten nog mógen doen! In dat verband zou het alleszins aanbeveling verdienen dat de Nederlandse volksvertegenwoordiging zich bij de behandeling van de defensiebegroting eens meer doordrongen betoonde van een juist besef van de waarheid van hetgeen hiervoren werd gecursiveerd in het citaat van generaal Haigs uitspraak!

Het ligt overigens in het voornemen van de redactie, in een komend nummer enkele deskundigen aan het woord te laten over de wijze waarop de Nederlandse landmacht haar personeel door oefeningen voorbereidt op de oorlogstaken. Verwacht mag worden dat alsdan overduidelijk zal blijken dat er van een verwijtbaar mentaliteitsdefect, waarin enkele bladen hun lezers wilden doen geloven naar aanleiding van SACEURS ontboezeming, binnen de Koninklijke landmacht nauwelijks kan worden gesproken.